

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

Τῶν κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἐν Ἀθήναις ὑπὲ τοῦ Κ. Ἀρ. Βαλαωρίτου
ἐκφωνηθέντων στίχων.

Φίλε Κύριε Συντάκτω της «Ημέρας».

Θὰ σας ζητήσω τόπον εἰς τὴν «Ημέραν» διὰ μίση φιλολογικήν λεσχήνεαν. Εγενετε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀνδρίαν νὰ μου παραγγωρήσετε τρεῖς ἢ τέσσαρες μεγάλας στάλκας τῆς «Ημέρας»; Εάν ναι, δὲς τυπωθῇ δι, τι ἀκολουθεῖ περὰ ποδάς ἐξ ὅχι; Ρίψε τε τὴν ἐπιστολήν μου, διοι δίπτετε τόσας ἄλλας, καὶ ἀφ' οἱ σύμπλκηρώσετε ἄλλως τὴν «Ημέραν», καιμηθῆτε τὴν νύκτα ἥ συγκα καὶ ἀναπτυχμένα, βέβαιοι ὅντες, ὅτι τὸ πολὺ πολὺ

Ἐχασ' ἡ Πόλι φάμποντος καὶ ἡ Βερετζὰ βελόνη

Ο δόγμας είνε περὶ τῶν ἀποκαλυπτηρίων. Ανέγνωσε εἰς τὸ «Μέλλον» (διότι κατοικῶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος) τὴν λαμπρὰ τελετὴν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ πρὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου στηνέντος ἀνδριάντος τοῦ ἀπαγγολισθέντος πατριάρχου Γρηγορίου, μὲ τὴν ὁποῖαν ὡς ἐν ἐπιμέτρῳ ἐπεκοσμήθη ἐφέτος ἡ ἔνη καὶ ἕορτὴ τῆς 25 Μαρτίου. Καὶ καθ' ὅλα μὲν τὰ ἄλλα ἡ ἕορτὴ αὕτη μοὶ ἤξεσε καὶ μοὶ ὑπερήφεσεν, ὅπως καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, τὸν τε ἐντὸς καὶ τὸν ἔκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Εἴ μόνον πρᾶγμα δὲν μοὶ ἤξεσεν ἐκ τῆς ἕορτῆς οἱ στίχοι καὶ τὰ ποιήματα ἦτοι αὐτὸς ἐκεῖνο, ὅπερ συνελίπησε μέχρι δικρύων ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον, καθὼς λέγουσιν αἱ ἐφημερίδες. Ανέγνωσε τοὺς ἀρχίους Ἑλληνικοὺς στίχους, οἵτινες ἔχαράχθησαν κατ' ἐντολὴν τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τὸν ἀνδριάντα, καὶ δὲν μοὶ ἤξεσται ἀνέγνωσε τὸ ποίημα τεῦ κ. Ἀρ. Βαλκωρίτου, τὸ διποίητον ποιήσας κατ' ἐντολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπήγγειλεν ἐν τῇ τελετῇ τοῦ ἀποκαλυπτηρίου, καὶ μὲ ἀφῆκε ψυχρὸν καὶ ἀναίσθητον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ δσάκις ἄλλοτε ἀνέγνωσε ἔργα τοῦ ποιητοῦ τούτου, ὅχι μόνον δὲν μοὶ πάστον, ἀλλὰ καὶ μοὶ ἀπήρεσταν εἰς ἄκρον, ἔφιασσε εἰς τὸ συμπέραστον, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σπουδαία τις καὶ δραγμικὴ ἔλειψις; ἢ εἰς τὸν ἰδικὸν μου ἐγκέφαλον ἢ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ κ. Βαλκωρίτου. Καὶ ἐὰν μὲν πάσχῃ ὁ ἰδικὸς μου ἐγκέφαλος, μικρὰ ἡζημία καὶ δι' ἐμέ· ἐὰν ὅμως νοσῇ καὶ πάσχῃ ποίησις τοῦ κατεύλαωρίτου, τότε ἡ ζημία είνε μεγάλη καὶ ἔθνη κή, διότι αἱ ἐπετεχτοι τιμαὶ, καὶ ἐπευφρύμιαι καὶ οἱ στέφωνοι, δοἱ αἱ πεδόθησαν εἰς αὐτὸν ὡς Ἐθνικὸν ποιητὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις Συλλόγων, καὶ ὑπὸ ὅλοῦ τοῦ ἔθνους, μαρτυροῦσιν, ὅτι η αἰεσθητοις καὶ κοίτης τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ποιήσεως ἐν τῷ σημερινῷ ἐλληνικῷ ἔθνει, ἢ εν Αἰγαίῳ τούλαχιστον, ἢ ἐν τῷ ἔθνικῷ Πανεπιστημίῳ τούλαχιστον, παρὰ τοὺς σμερινοὺς ἀρχουσι τοῦ Πανεπιστημίου τούλαχιστον νοσεῖ καὶ νοσεῖ βρέρεις καὶ ἐπικινδύνως. Πρὸς λύσιν τοῦ παθολογικοῦ τούτου διλήμματος ἐστημειώθησαν προχείρως καὶ αὐτοσχεδίως αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις καὶ σημειώσεις.

Δὲν ἐπεμβαίνω εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἴστορίαν τῆς τελετῆς ταύ-
της, ἀν καὶ νομίζω, ὅτι καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἰδέαν καὶ ὡς πρὸς τὴν
καλλιτεχνικὴν παράστασιν ὁ Θήγανς Φερδαῖος καὶ ὁ πατριάρχης
Γερηγόριος εἶνε δύο πρόσωπα ὅλως ἀνάρμοστα εἰς τὸν τόπον καὶ
τὸν σκοπὸν, διὸ ὃν ἐξελέχθησαν· λυποῦμει δὲ, ὅτι η ἐκλογὴ φέ-
ρει τὸ κύρος καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐ-
σύ ύποτιθεται, ὅτι πηγάζει πάσα μοῦσα καὶ χάρις, αὐτὸ το
κάλλος καὶ η σοφία καὶ η εὐπρέπεια. Ερχομαι δὲ εἰς τὸ κύρο
Θέου, τὸ πεοὶ τῶν στίγμων.

«Ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ βάθρου τοῦ ἀνδριάντος, λέγει τὸ «Μέλλον», γέγλυπται χρυσοῦς ἀρχαῖκος γράμματος ἡ ἔξης ἐπιγραφή·

Ἐνσεβήντη σπείρων πατρίους τε λόγους ιεράρχης Γρηγόριος
Χριστῷ πάτρῃ ἐη τὸ ἔβιο, μιμητὴς Χριστοῦ ἀράκτος,
Ψυχὴν δοὺς προφρέστως ἀντροῦ ὅπερ ποτέωρ τοῦ δ' ἄρα
Μονώντων οἰκου πάρος ἔμροται εἰκὼν ἥδ' ἐρείσα νόου

Ιδρύθη ἀραιώμασι Γεωργίου Αθερώφου ἐξ Ηπείρου ἔτει αὐωρού
Η ἐπιγραφὴ αὕτη, κ. Συντάκτη, εἶναι ἀξία πολλῆς προσοχῆς
καὶ μελέτης, διότι εἴναι τριμερῆς καὶ παρδαλῆς. Απὸ τῆς ἐναρ-
κτικῆς λέξεως «εὔσεβίην» μέχρι τῆς λέξεως «έβίω» ή ἐπιγραφής
εἴναι ἔμμετρος, συναποτελοῦσα ἐν ἡρωελεγεῖνον δίστυχον. Απὸ δ-
τῆς λέξεως «μιμητής» μέχρι τῆς λέξεως «έσον», τὸ μέτρον λύε-
ται, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ πάνη καὶ ή ποιητικὴ γλῶσσα. Τὸ δ-
τρίτον μέρος ἀπὸ τῆς λέξεως «ἰδρύθη» μέχρι τέλους εἴναι γε-
γραμμένον ἄνευ μέτρου καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἔθνικὴν διάλεκτον. Τὸ
τρίτον καὶ τελευταῖον τοῦτο μέρος, ἀν καὶ, ἀκριβῶς καὶ αὐστη-
ρῶς εἰπεῖν, μὴ κακνονικὸν, δὲν κατακρίνω ὅμως, διότι εἴναι βάρ-
θρος μὲν, ἀλλὰ λίγων κοινὴ συνήθεια. Περὶ τῶν δύο ὅμως πρώ-
των μερῶν τοῦ καθ' αὐτὸν ἐπιγραφῆς τοῦ καθ' αὐτὸν ἐπιγράμ-
ματος, δὲν εἴμω μη τὸν ἀλλησθεῖν τὸ νὰ εἴπω. Προλλαγὴ γραμ-
μάτων δὲν γνωρίζω, ἀνέγνωσα δόμως κουτσά στραβά τον. Ἐλλη-
νας ποιητας, καὶ δέν ἐνθυμοῦμαι να πηντητα παρομοίων ἐρω-
τῶ δὲ καὶ σάς, κ. Συντάκτα, ἐάν ποτε ἀπηντήσατε. Ή παρδα-
λότης τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει προδόλως τὸ ἔξτης αἴτιον. Ο συντά-
κτης αὐτῆς ἥρχισε μὲ τὸν προφυνῆ σκοπὸν νὰ κάμῃ ἐπίγραμμα
ἔμμετρον ἡρωελεγεῖακδν, καὶ τῷδηντι κατέρτισεν ἐνα ἔξαμετρο

καὶ οὐ πεντάμετρον δικτυλικόν, δηλ. ἐν ἡρωελεγεῖον δίστιχο
— οἰονδήποτε, διότι παρχλείπομεν τὸ ζήτημα τῆς ποιετητος
Ἀλλ᾽ ὁ πήγαντος σου, φάνεται, ἴδρωτε πάρα πολὺ, καὶ δὲν ἡ
Θεᾶς νὰ πριγχωρήσῃ. Οἱ ἀναβάτης λοιπὸν ἀφίππευσε καὶ διέτρεξ
τὸ ἐπίλοιπον τοῦ δρόμου πεζὸς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀφῆσῃ τὴν ποιη-
τικὴν γλῶσσαν, καὶ τοιούτοτρόπως συνκπετελέσθη εἰς τραγέ-
λαρος, τουτέστι σύνολον τι λέξεων εἰδογραφικῶν παρδαλὸν κα-
τεκτῶδες, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀνύπαρκτον ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσ-
σῃ διότι οὔτε ἐπίγραμμα εἶναι οὔτε ἐπιγραφή. Δὲν εἶναι ἐπίγραμ-
μα, διότι δὲν εἶναι ἔμμετρον (ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς), δὲν εἶναι κατα-
λογάδην ἐπιγραφὴ, διότι η ἀρχὴ εἶναι ἔμμετρος, καὶ τὸ κυριώ-
τερον, διότι η γλῶσσα εἶναι ἐπικῶς η ἐλεγειακῶς ποιητική, η δι-
τοιαύτη γλῶσσα εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὸ μέτρον. Τί θέλει εἴπη-
κ Συντάκτα, ὃ ξένος περιοδευτής, διττοί ἐρχόμενοι εἰς Αθήνας
ἔλληνας νὰ ἐπισκεψῇ τὸ ἑλληνικὸν Πληνεπιστήμιον, καὶ σταθεί-
πρὸ τοῦ ἀνδριάντος, διπλανὸς καὶ πανηγυρικῶς ἔστησε τὸ
Πληνεπιστήμιον, ἀναγνώσθη τὰς «χρυσοῖς καὶ ἀρχαίκοις γράμ-
μασι» γραριγμένας ταύτας λέξεις; Λέγω τι θὰ εἴπη ο ξένος, καὶ
ὅχι ο δημοσθῆνης, διέτι οὕτος ἀποστομῶνται εὔκολώτατα κα-
συνοπτικώτατα, κηρυττόμενος μέριστής καὶ προδότης τοῦ ἔ-
θνους, η καιδιμένος πρὸ τοῦ Πληνεπιστήμιου ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐπι-
στήμως καὶ πανηγυρικῶς!

Αλλ' οἱ νεκροὶ εἶνε νεκροί, θὰ μοὶ εἴπῃ τις, καὶ ἐάν τὸ Πανεπιστημίον ἀπέτυχεν εἰ; τὴν σύνταξιν τοῦ ἀρχαίου ἐπιγράμματος, ἐπέτυχεν ὅμως εἰς τὴν ἑκλογὴν τοῦ ποιητοῦ, εἰς δὲν ἀνέθηκε νὰ ψάλῃ καὶ ἔξυπνηστη τὴν ἕορτὴν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀνδραντος. Εάν δὲ σοφὸς Ἑλληνιστής τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημοῦ δὲν ἐπέτυχε νὰ ψάλῃ ή νὰ δμιλήσῃ δύως ἐψκλον καὶ δωμίλους οἱ προκινώντες νεκροὶ τῆς Ἐλλάδος, ἐψαλεν δύως κάλλιστα καὶ μελωδικῶτατα ὁ Ἐνικός ποιητὴς τῆς Ἐλλάδος, δ. κ. ἄρ. Βαλαωρίτης, δχ: εἰς τὴν νεκρὰν καὶ ἀκατάληπτον, ἀλλ' εἰς τὴν ζώσαν γλώσσαν αὐτοῦ τοῦ ζῶντος Ἑλληνικοῦ λαοῦ· ή δὲν ἐπιτυχία τοῦ ἐνθέου τούτου ποιητοῦ ὑπῆρξε τοικύτη, καὶ δὲξ αὐτῇ ἐνθουσιασμὸς τοιοῦτος καὶ τόσος, ὥστε πολλάκις ή ἀπαγγελία του διεκόπη ἀπὸ τὰ ζωηρὰ χειροκροτήματα τῶν δακρυβρέκτων ἀρκοτῶν του, καὶ δὲ φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσὸς ἔστεψε

Σπεύδομεν λοιπὸν νὰ διακηρύξωμεν, ὅτι τὸν ποιητὴν τιμῶμεν καὶ ἀγαπῶμεν καὶ στέργομεν ἐκ μέσης καρδίας, διότι ἀκούομεν αὐτὸν παρὰ πάντων φημιζόμενον ὡς ἄνδρα γρηστότατον καὶ ἀκρως φιλόπατριν, ὃς τοιοῦτον δὲ ἀναγνωρίζομεν αὖτὸν καὶ ἐν τοῖς πουήμασιν αὐτοῦ, ἀτινα εἶνε πλήρης θερμῆς καὶ ἀκραιφνοῦς φιλοπατρίας. Εἳναν λοιπὸν τιμῶντες καὶ στέργοντες τὸν ποιητὴν, δὲν στέργομεν καὶ τὰ ποιημάτα του, δὲν πρέπει μήτε νὰ θυμάσῃ τις τοῦτο μήτε νὰ παρεξτρήσῃ, ἀποδίδων εἰς ἀτομικὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, ὅπως συμβάνει συχνότατα παρ’ ἡμῖν, καὶ δυστυχῶς ὅχι πάντοτε ἀδίκως οὐδὲ ἀλλογυρῶς. Τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀξίας τοῦ ὀνόματος κριτικῆς ἐν Ἑλλαδὶ ἀκτένες τινες μόνον διέλαμψαν μέχρι τοῦδε παροδικοὶ καὶ στιγματικοί, διότι δὲ οὐρανὸς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων εἶνε δυστ

**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΙΗΓΕΙΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΗΣΣΑΛΟΥΡΓΟΥ**

νικήν κοινωνίαν — κατά τὴν τελευταίνην μάλιστα δεκαετηρίδα— καὶ αἱ παντοδύναμοι φῆσαι συγέδεσαν τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα τῶν πέντε δέκα ἀνθρώπων τοῦ μικροῦ μας ἔθνους εἰς δίκτυον τόσον ἀλληλένδετον καὶ ἀδιέδηκτον, ὃςτε ή ἀλλήθεια, ή εὐσυνείδητος καὶ εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον ἀποσβέποντα ἀλλήθεια, ἐνεάδεντον νὰ τὸ διερχόντη, καὶ ἀνὴθειε μεταβληθῆ εἰς καρχηρίαν. Όποιας ἀρχὰς ηθικὰς ἀπολούθει κατὰ θεωρίαν καὶ κατὰ πρᾶξιν δὲ Ἑλλην πρωθυπουργὸς, τὰς αὐτὰς ἀπολούθει καὶ ἕκαστος Ἑλλην διπωσοῦν ἔζεχων καὶ διακρινόμενος οὗτος. Η̄ ἀλλως ἐν τῇ ἑλληνικῇ πολιτείᾳ ἡ κοινωνία. Αἱ ἀρχαὶ αὗται συγκεφλασιοῦνται εἰς τὸ «Γέλα με νὰ σὲ γελῶ». Ετελειοποιήθη δὲ ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία καὶ κοινωνία τάσον εἰς τὴν ηθικὴν ταύτην ἄχροικαν καὶ πώρωσιν καὶ ἔσχαρειώσιν, ὃστε βλέπων τις καὶ αὐτὰ τὰ ποιδάρια νὰ φυτρώνωσι διὰ μιᾶς τελειοδίδακτα εἰς τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, νομίζει ὅτι ἐφύάσαιμεν εἰς τὴν γενεάν καὶ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον τοῦ Ήσιόδου, κατὰ τὸν διποίον τὰ παιδία γεννῶνται ἐκ κοιλίας μητρὸς: «πολιοκρόταρφ». Καὶ δύμας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολιτικῆς καὶ ηθικῆς ταύτης ἔσχαρειώσεως κιγδυνεύουσι τὸν ἔσχατον κίνδυνον τὰ τιμαλφέστατα τοῦ μικροῦ καὶ ἀσθενοῦς καὶ ἀπροστατεύους ἡμῶν ἔθνους συμφέροντα. Ἐν ᾧ δὲ ἀπητεῖτο ἡμεῖς, ὡς ἔθνος καὶ κράτος μικρὸν καὶ ἀσθενόστατον, νὰ ἔχωμεν ἐν πᾶσιν ἀρετὴν ὑπὲρ πάντα τὰ λοιπὰ ἔθνη καὶ κράτη, διότι καὶ διὰ νὰ ὑπάρξῃ μόνον καὶ συντηρηθῇ, πολλῷ δὲ μᾶλλον διὰ νὰ προκόψῃ καὶ εὐημερήσῃ κράτος τι, ἀπαιτεῖται ἐν πᾶσιν ἀρετὴν ἀντιστρόφως ἀνάλογος πόδις τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμίν του, ἐφύάσαιμεν ἐντὸς 20—30 ἑτῶν εἰς τὸ σημεῖον ἐκείνο τῆς ηθικῆς ἀκαδίκας καὶ πωρώσεως, ὅπου μᾶλις ἄλλα ἔθνη ἔφθασαν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας καὶ μετὰ μικρῶς, σφοδράς καὶ ἀλλεπαλλήλους περιπτετείας. Τοιμοτορπίως καταῳδώσαιμεν οἱ θαυμάτιοι αὐτὸς τὸ θαῦμα τῶν θυματῶν, νὰ παρκημάτωμεν χωρὶς νὰ ἀκμάσωμεν, καταῳδώσαιμεν δηλαδὴ νὰ γεννῶμεν τέκνα «πολιοκρόταρφα» κατὰ τὸ προφῆτην ὑπὸ Ήσιόδου τοῦ προφήτου. Ή δὲ ἀπόδειξις εἴναι πρόχαιρος καὶ εὐκολωτάτη. Ἀφίνομεν τὴν πολιτικὴν, περὶ τῆς διποίας ἡ «Πατέρων» εἴναι ἀριστη καὶ ἀφθονος πτηγὴ διὰ πάντα φιλόπατρων, εὐτυνείδητον καὶ ἀφατίκαστον κατέπιν, καὶ περιορίζουσθα εἰς τὰ γράμματα, πρὸς τὰ ὅποια δὲν εἴναι ἀσχετος ή ἐπ' ἔσχάτων παρακευματεῖσα τελετὴ τοῦ ἀποκολυπτηρίου, ἐφ' ὧ καὶ ἐπιναρέρομεν τὸν λόγον εἰς τὸ ποίημα τοῦ κ. Βαλχωρίτου.

Τὸν κ. Βαλαωρίτην ἀποκαλοῦσι τοῖνδες ἐθνικὸν ποιητὴν. Εάν
οἱ οὗτως ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἔννοοῦσιν, ὅτι ὁ κ. Βαλαωρίτης
μετεχειρίσθη εἰς τὰ ποιηματά του ὑποθέσεις Ἐθνικάς, καὶ ἴδιως
ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ ὑπέρ ἀνεξχρησίας ἀγώνος, συνομολογούμενον καὶ
ῆμεῖς τοῦτο, καὶ συγχρίομεν καὶ συνεπικινοῦμεν αὐτόν. Έὰν δη-
μῶς ἔννοη τις διὰ τῆς ἐπικλήσεως ταῦτα, ὅτι ὁ κ. Βαλαωρίτης
κατόρθωσε νὰ ἐκφράσῃ ποιητικῶς ὑπέρ πάντα ἀλλού τὰ αἰσθή-
ματα καὶ τὰς ἴδεις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ ὅτι εἶναι ὁ κατ-
έχογχην ποιητὴς αὐτοῦ, ὅπως εἴπον πολλάκις αἱ Ἑλληνικαὶ ἐφη-
μερίδες, καὶ ὅπως διεκόρυψεν ἐφέτος ἡ πανεπιστημιακὴ πρωτ-
νεία καὶ τὸ γραπτόν, ἐπικυροῦσσα διὰ τῆς ἐκλογῆς τις τὴν κοινὴν
τάχτην φίλητην, οὐδὲν τούτου ψευδέστερον, οὐδὲν ἀπέλπιστικότε-
ρον. Οὐδὲν ψευδέστερον, διότι οὐδενὸς ποιητοῦ ἡ γλώσσα καὶ
οἱ ἴδειαι εἶναι τόσον ἔνειχε πρὸς τὴν ἀληθινὴν γλώσσαν καὶ τὰς
ἴδειας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὃσον ἡ τοῦ κ. Βαλαωρίτου. Οὐδὲν ἀ-
πέλπιστικότερον, διότι, ἐκνὰ πράγματι ἡ ποίησις τοῦ κ. Βαλα-
ωρίτου εἶναι ἡ Ἐθνικὴ καὶ ἡ κατέχογχην ποίησις τῆς νέας Ἑλ-
λάδος, ὅπως φρονεῖ ὁ ἔνας καὶ ὁ ἄλλος, καὶ ἐπιβεβιοῖ τὸ Πλα-
νεπιστημιον, τότε ἡ διαφάνων τὸ ἀρθρον τοῦτο ἔχεσεν, ως προ-
εξέθη, τὰ λογικά του, ἡ οἵ τοφοι τοῦ Πλανεπιστημού ἔννοοῦσα
τόσον ἀπὸ ποίησιν, ὃσον αὐτὸς Κινέζικη—ὑποτιθεμένου, ἔννοεῖτ-
ται, πάντοτε, ὅτι ἔρως ἀκριψιῶν πρὸς τὴν καλλίστην ποίησιν,
καὶ ὅχι ἄλλο τι, ἐκίνησε τοὺς ἀρχοντας τοῦ Πλανεπιστημού νὰ
ἀρήσωσι τόσους προσήγους ἐν Ἀθήναις ποιητάς, καὶ νὰ προσκα-
λέσωσι τὸν Ἀσυκάδος τὸν κ. Βαλαωρίτην.

Ο κ. Βαλκωρίτης είναι κατ' οὐσίαν λυρικός ποιητής. Δυρικούς ποιητὰς ἀνέδειξε μέχρι τουδε ή Ἐλλάς πλειστέρους παρά εἰς τὰν ἄλλο γένος ποιήσεως. Ἀρκεῖ νῦν ἀναφέρωμεν μετά τοὺς Σούτσους, τοὺς καθ' αὐτὸ πατέρως τῆς νεοελληνικῆς ἐν γένει ποιήσεως, τὸν Σολομόνην, τὸν Τανταλίδην, τὸν Ρήγκανθην, τὸν Σκυλίσσον, τοὺς δύο Παράσχους, τὸν Βλάχον, τὸν Βυζάντιον, τὸν Ζαλκιώσταν, τὸν Ὁρφανίδην, τὸν Καρύδην καὶ πολλοὺς ἄλλους ὅν τὰν ὄντος παραλείπομεν. Ἐκ τούτων διέπρεψαν ἄλλοις περισσότεροι καὶ ἄλλοις διληγότεροι εἰς τοῦτο ἡ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς λιρικῆς ποιήσεως, ἡτις ἥθελεν ἀκμάζῃ σήμερον, ὅπως ἔπειτε, εἰλικρίως ἦτο δύνατον, ἐν τῇ πολιτικῇ ὀλγοκρατίᾳ παρεχθεῖ μικρὸν τόπον καὶ εἰς τὰς Μούσας, ἐὰν ὑπῆρχε κυβερνητικὸς ἐννοούσας τὴν μεγάλην καὶ ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ ἐν ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἐλλάδις κριτικὴ αἴσια τοῦ δυνόμετος. Ἐν ᾧ δὲ η νεοελληνικὴ λυρικὴ ποίησις ἐν συνόλῳ ἔχει νῦν πρωτιστόη διληγά τινὰ ποιήματα ίκανά νὰ παραβληθῶσι καὶ πρὸς τὰς ζένας τῶν νεωτέρων ἔθνων λυρικὰ συλλογάς, δὲν δύναται τις ἔποιη να εἴπῃ καὶ ὅτι, αὐτοῖς, διά τε τοῦ προστρέψαντος λόγου, καὶ σφράγεις την λυρικὴν ποίησιν ἐδόκη, κατὰ τὴν τελευταῖς μένοτε δεκαεπτοῦδε, διεθρίξ τις; Ψευδοδρόμικαντικὴ ὥθησις, ή τις ἔχοια συνεργὸν την ψευδαπτικὴν ὥθησιν, ἡτοι οὐδεὶς Οη καὶ διδεῖται καὶ^τ ημέραν εἰς τὴν γλώσσαν ὑπὸ τῶν σοφῶν τοῦ Πλατωνικήμοιο, ἀπουκάρας τὰ ἄνθη, ταῦτα τῇ ἀλητικῇ εὐκαθητηρίᾳ, μόλις ἀναρράγεταις ταῦτα.

τὰς πνιγὰς τῆς νεοελληνικῆς λυρικῆς ποιήσεως. Ἐπέρ πάντα δὲ ἄλλον ὀλεθρώτερον ἐπενήργησε κατὰ τοῦτο ὁ κ. Βαλκαρίτης.

γραφῆ ἐρ' ἔνδε ἑκάστου ποιήματος τοῦ κ. Βαλαωρίτου εἶνε τὰ λόγιον ἐκείνο τῶν στραγγίλων τοῦ Σχεστηρέσιον Μάχηθι¹.

Fair is foul, and foul is fair
Honourable and dishonorable

Hover through the fog and filthy air.

άποικος από τὸ ὁραῖον εἶναι ἀσχημον, καὶ τὸ ἀσχημόν εἶναι ὡραῖον· ταλαντεύεσθε ἐν μέσῳ τῆς δούλης καὶ τοῦ μεμολυσμένου ἀέρος». Η̄ ἕπεις αὕτη εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἡ ἀρχὴ τῆς ἑωμαντικῆς ἐν γένει ποιήσεως ἀλλ᾽ ἔτι οἱ ἑωμαντικοὶ ποιηταὶ τῆς Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Ἰταλίας μετεχειρίσθησαν ἀραιὰ καὶ ποὺ μόνον, ταῦτο δ. κ. Βαλκαρίτης μετεχειρίσθη κατὰ κόρον, σπιέρων ὅχι «τῇ χειρὶ» ἀλλὰ τῷ θυλάκῳ, ἢ δὲ κατάχρησις αὐτη̄ εἰναι τουτάκτη καὶ τοσαύτη, ὥστε ἡ ποίησις αὐτοῦ ἀποβάίνει συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπης τερατολογίας. Άς ἀναγνώσῃ τις τὸν χείριστον τῶν φευδόφερωμαντικῶν τῆς Γαλλίας καὶ άς τὸν παραβάλῃ πρὸς τὸν κ. Βαλκαρίτην προσκνῶς θέλει ἀποδειχθῆ νάννος ἐνώπιον γίγαντος. Οἱ ποιητὴς φάνεται ἄτι ἐξ ἀρχῆς ὑπέλαθε τὴν ποίησιν ὡς δργανόν τι φυσικόν, ὡς φρέαν π. χ. ἢ ὡς πρᾶτηκ, τὸ δόποιον ἄλλο ἔργον καὶ σκοπὸν δὲν ἔχει, εἰμὴν νὰ μεγχαλώνῃ καὶ ἀρέσκειν τὰ μικρὰ καὶ νὰ συικρύνῃ τὰ μεγάλα, νὰ ὑψώνῃ τὰ χαρητὰ καὶ νὰ χαμηλώνῃ τὰ ὑψηλά, νὰ πλαθύνῃ τὰ ὀλίγα καὶ νὰ ὀλιγοστεύῃ τὰ πολλά, καὶ οὕτω καθεξῆς. Οὐδέποτε παριστάνει τὰ πράγματα σπῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ φύσει καὶ ἐν τῷ οὐγιεὶ ἐγκεφάλῳ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διότι νομίζει, φάνεται, ὅτι ἐν τούτῳ κεῖται ἡ πεζότης, διαστρέφει δὲ αὐτὰ καὶ παριστάνει ὅλως ἄλλως ἢ ὅπως ὑπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει καὶ τῷ ἀνθρώπινῳ ἐγκεφάλῳ, διάτι νομίζει, φάνεται, ὅτι ἐν τούτῳ κεῖται ἡ ποιητικότης. Περὶ τούτου δύναται τις νὰ πεισθῇ εὐκολώττατα, διὰν ἀναγνώσῃ ὅσκη ἔγραψεν ἡ ποιητὴς εἰς τὸ πεζόν, καὶ ὅσκη ἔγραψεν ἐμμέτρως. Ἐν τῷ πεζῷ του λόγῳ βλέπεται τις ἀνθρώπων ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον καὶ νοήμονα, ὅρθως σκεπτόμενον καὶ ὅρθως ἐν γένει ἐκφραζόμενον. Καθὼς ὅμως ἀρχίστη; νὰ ἀναγινώσκῃς τὸν ἔμμετρον λόγον του, χάνεται ἀπὸ ἐμπόρου σου δ ὅρθως σκεπτόμενος καὶ ἐκφραζόμενος συγχραφεὺς καὶ ἔχεις πρὸς ὅρθαλμῶν σειρὴν ἀσυνάρτητον ἰδεῶν, ἢ συγκεχυμένων καὶ ἀκαταλήπτων ἡ παραλόγων καὶ τερατωδῶν. Οἱ τούποι καὶ αἱ λέξεις τῆς δημοτικῆς γλώσσης δικτυτρέφονται ἢ εἰσάγονται ἄλλαι μὴ δημοτικαὶ, τὸ δὲ χειρότερον, δικτυτρέφεται ἡ φυσικὴ ἔννοια τῶν λέξεων οὕτως, ὥστε σπανίως δ ποιητὴς κυριολεκτεῖ, καὶ τοιούτοτρόπως ἡ ἀναγνώστης μένει χάσκων ἐνώπιον τῶν ἀσυμφύτων καὶ ἀκαταλίπτων λέξεων. Αἱ μεταφοραὶ, αἱ εἰδόνες, καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ σχήματα τῆς ποιητικῆς ἐκφράσεως, διπτούται πάντοτε «τῷ θυλάκῳ» μὲν, ἀλλ᾽ οὐδέποτε σχεδὸν ἐπιτυχῶς. Συνειρύδω δὲ ἐννοιῶν καὶ ἴδεων εἴτε ἐν τῷ ὄλῳ εἴτε ἐν τοῖς μέρεστιν, εἰς μάτην ζήτελέ τις ἐπιζητήσῃ. Τοιοῦτος ἐν γένει δ ἡ χρεακτήρ τῆς ποιήσεως ταύτης του κ. Βαλκαρίτου καὶ τοιοῦτος ἐν μικρῷ καὶ δ ἡ χρεακτήρ του ἀποκαλυπτηρίου φέρματος, τοῦ ὅποιου παρατεθείσθω ἐνταῦθα αὐτὴ ἡ ἀρχὴ, ὡς τὸ «τηλαυγὲς πρόσωπον» του ὄλου·

Πᾶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος;... Ποῦ τρέχει ὁ λογισμός σου,
Τὰ πτερωτά σου τὰ ὄγειρα;... Γιατὶ σ' τὸ μετωπό σου
Νὰ μὴ ρυτρώνουρ, τέρογα, τύσαις χρυσαῖς ἀχτίδες,
"Οσακς μᾶς δίδει η ὅψη σου παρηγορεῖς κ' ἐπίδεις;...
Γιατὶ στὰ οὐράνια χείλη σου τὰ μὴ γλυκοχαράζῃ,
Πατέρα, ἔτι γαμήσειο;... Γιατὶ τὰ μὴ σπαράζῃ
Μέσα στὰ στήθη σου η καρδιά;... Καὶ πῶς στὸ βλέφαρό σου
Οὕτ' ἔτι δάκρυον ἐποδβαλε, οὔτε ἐλαμψε τὸ φῶς σου;

Ο πρῶτος στίχος είναι δρόθιος κατά τε φράσιν καὶ ἔννοιαν. Τὸ
«ποῦ τρέχει ὁ λογισμός σου» μᾶλιστα είναι γνήσιον δημοτικόν.
Άλλ' ὁ ποιητής διαστυχώς είναι πᾶν ἄλλο ἢ διλγαρχής. Εὔθυ-
προσθέτει καὶ «τὰ φτερωτά σου ὄνειρα», διὰ τῆς προσθήκης δι-
τεύτης καταστρέψει τὴν γνησιότητα, τὴν φυσικότητα καὶ τὴν
καλλονὴν τῆς ἐννοίας καὶ φράσεως. «Ποῦ τρέχουν τὰ ὄνειρά σου»
εἴτε «φτερωτά» εἴτε «ἄφτερωτα» οὕτε εἶπε ποτὲ οὕτε εἴνα
δυνατόν νὰ εἴπῃ ὅ Ἑλληνικὸς λαὸς — πρόσθις δέ, ἀν Θέλῃς, οὐδὲ
ποιητής. Ἐλλην ἐν γένει. Εὔθυνος πάντας εἰς τὸν δύντερον στίχον
ἔχομεν ἔνα θέρινον (60), ὃ τοῦ μανούν ἡ ἑτερώνοι

Γιατί στο μέτωπο σου... ο επίδειν;» — Το γα «φυτρώσουν αγιτίδες στο μέτωπό σου» προσβάλλουν την αρχή της φύσης (κάθισ-
ν φορού τους) είναι ιδέα, η οποία μόνον είς την κεφαλή του ή-
πη μετέρου ποιητούς ήδύνατο νά φυτρώσῃ. Ο Έλληνος λαός, υπο-
θέτουμε δὲ ότι κακή πάξ λαός άγθιώπινος λέγεις ή δύναται για εί-

ὅλη ἀποποιεῖ καὶ ἀκυρίζει, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἀντεστάθη πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἐξώ, εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς τὴν πεδιάδα, ἀλλ᾽ ἐκλείσθη μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἔντὸς του τοίχους καὶ στέγηρ τὴν χανίου τῆς Γραβιᾶς.)

Στὸς τάφο του κλεισμένο

Td Mεσο.λόγγιτ

*Kρατεῖ γὰρ τέχνοθάψη τὸν Τὸν Χρῆστον τὸν Καιγάλην
Τὸ δέσμον τὸν δειπότην τὸν φορεῖ γὰρ σάβαρδ τὸν,
Καὶ γλογερὸν μετέωρο πετᾶ στὸν οὐρανό τὸν,
Καὶ θάψεται ὁ λοζώιταρο . . . .*

(Τι χρειάζεται νεροθούπερη καὶ σάβαρος τὸ Μεσολόγγι, ἀφο-
ῆδη εἶνε κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ποιήματος «στὸν τάφο του κλει-
σμένον» ἦται ἐνταφιασμένος; Ἀλλ' ὅχι, οἱ κανόνες τῆς λογικῆς
καὶ τῆς γλώσσης εἰναι ζυγὸς δουλικὸς, τὸν ὄποιον πέπρωταν
φέρωμεν ὡς ιτήνη οἱ ἐπίλοιποι θυητοί, ὅχι ὅμως καὶ ὁ ποιητὴ
καὶ μάλιστα ὅταν ἔχῃ νὰ είπει ὑψηλὰ καὶ μεγάλα πράγματα.
Ακούσατε λοιπόν. Τὸ Μεσολόγγι, κλεισμένον ἥδη εἰς τὸν τάφο
του, ἦτοι ἐνταφιασμένον, φροντίζει περὶ σκύλουν καὶ νεκρούθα-
πτουν, ἀκολούθως ἐξέρχεται τοῦ τάφου «το ὑ», «πετῷ στὸν οὐ-
ρωνό το ὑ», καὶ — «Καὶ θάρτεται» — πᾶς; ξενά πάλιν; —
Μάλιστα. Ἀλλὰ θάρτεται «ὅδοιςώντανο» — δηλαδὴ — Ἐδ-
πλέον δὲν χωρεῖ οὔτε δηλαδὴ οὔτε τίποτε. Τὰ ἀκατάληπτα καὶ
ἀποκαλυπτικὰ ταῦτα ἀποκαλυπτήρια ἔπη διὰ νὰ ἐννοήσῃ ο
ἐξηγήση τις, ἀπαιτεῖται νοῦς πολὺς καὶ σοφία βαθεῖα καὶ βα-
ρεῖα. Οὕτων καὶ ἀπευθυνθέτω ὁ ἀναγνώστης πρὸς τὸ Πανεπιστή-
μιον, διὰ τὸ ὄποιον δὰ καὶ ὁ ποιητὴς ἐπεφύλαξε τὴν καλλιστη-
τῶν παρομοιώσεών του, ἵνα πρώτου μεγέθους ἀδάμαντα ἰδο-
αύτος ἐν δλῃ τῇ «φλογερᾷ λάμψει του).

*Οὕτε τὸ φῶς τὸ ἀκόμητο, ποῦ στὸ πλευρὸν καὶ
Ἄντο μας τὸ περίφαρο, τὸ φλογερὸν καμίνι.*

Εἰς τὸν στίχον τούτον σημειώνεται ὑπὸ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ Πανεπιστήμιον. Ή ὑποσημείωσις αὕτη ἡτο ἀναγκαῖα τῷ διάβολῳ, μὲν τὰς Μούσας, νὰ ὑποθέσεις, ὅτι ὁ ποιητὴς λέγων «κακίνι» ἐννοεῖ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ δικαίως, διότι δλος ὁ κάρτυμος ἀνάπτεις καμῆρι καὶ μάλιστ «φλογερὸν», ὅχι διὰ νὰ φωτίσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ καθηρῇ, εἴτε ἀσθεστον εἴτε δποίκιν δήποτε ἔλληπν ὕλην. Τὸ Πανεπιστήμιον διαγκατὸν νὰ παρουσιωθῇ μὲ λογχίτα καὶ εἴτι ἀλλο τοιοῦτον φωτιστικὸν σκεῦος ἡ χωρίον, ὅχι δύμας ποτὲ καὶ μὲ γκαμῆρι, το δποίκιν σκοπὸς καὶ ἔργον είνε ὅχι νὰ φωτίζῃ, ἀλλὰ νὰ καιή, δηροεργέθη.

Τοικῦτα τινα τὰ ἐπὶ μέρους· τὸ δὲ ὅλον; Οὐδοίον μὲ τὰ μέρη καὶ ἔτι χείρον. Δὲν λέγομεν περὶ τοῦ μέτρου τίποτε, διότι τοῦ μέτρα καὶ τὰ τοικῦτα εἴνε πράγματα ἀσκήσαντα διὰ τὸν ποιητὴν. ὅπτες κρούει λόσταν πὲν, ἀλλὰ υανόνασσον. Τὸ πόριμα πορφυρῆς ἀνάγεται εἰς τὸ λυρικὸν γένος, καὶ εἴνε ἴδιως φόρη παντογυρικῆς ἀλλ᾽ οὔτε εἰς στροφὰς ἐνστάθη διὰ τοῦτο, οὔτε εἰς ἄλλα μέτρα ἑκτὸς τοῦ δεκαπεντακοσιλλάθου ετίχου. Διηρέθη δὲ εἰς τεμάχια τινα, ἄνισα, δχι ὅμως φυσικῶς καὶ δργανικῶς, ἵτοι δὲ τοῦ μέτρου, ἀλλ᾽ ἐξωτερικῆς καὶ μηχανικῆς διὰ μιᾶς γραμμῆς τυπογραφικῆς. Τὰ τεμάχια ἢ διατρέματα ταῦτα ὠνομάσκει στροφὰς κατ' ἀνάγκην ποδὸς· διεικόλυνσιν τοῦ λόγου, πράγματα ὅμως δὲν εἴνε. Ή δὲ ὄμοιοικαταληξία ἀπέχει ὅλως τοῦ εἰδούς καίνου, ἕτοι εἴδης αὐτοῦ ἀνατέρευτον εἰς ληραῖς ἄσκησαται.

κείουν, ὅπερ εἰναι σχεδον αὐτοπομπικούς εἰς λυρικά άσματα καὶ
ἀδέξ, καὶ ὅπερ οἱ μετρικοὶ δινομάζουσι π.λουσταν δρμοικαταλ-
ξίν. Ής πρὸς τὴν ἔννοιαν δὲ, εἶναι δύσκολον νὰ εὑρῃ τις ἐν σ-
νολον νότημα, ἀρτιον καὶ πλήθες, συναποτελούμενον ἐξ ἄλλων
νοημάτων, μερικωτέρων, καὶ συνεχομένων ὄργανικῶν καὶ πα-
τούς κανόνων τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς. Τὰ πάντα ἀπὸ ἀρχῆς μ-
χρι τέλους εἴνεις ἀσυνάρτητα καὶ συγκεχυμένα. Σπανίως συναπ-
τελεῖται πλήρες τι καὶ τέλειον νότημα, ὅθεν καὶ τὰ μὲν φίματα
εἴνεις σπάνια, πληνιμμορθεὶς δὲ ἡ κατὰ παράταξιν σύνταξις, ἥτοι
ἄλλεπάλληλος καὶ ἐπιφωνηματική ἐπιστρεψίς οὐσιαστικῶν καὶ
ἐπιθέτων. Εφφωνητὰ, μισθόγα, καὶ ἀποσιωπητικά, ἵδον ἢ καὶ
αὐτὸν οὐσία τοῦ ποιήματος διέτι: (καὶ τοῦτο εἴνεις χαρακτηριστικότατον) διαποιητής, συναισθενόμενος τὸ ἀσυνάρτητον καὶ ἡμί-
τελές τῶν συγκεχυμένων, ξεφωνητῶν του, εὗρε πρόσχειρον καὶ
εὔκολον φάρμακον, τὰ ἀποσιωπητικά, τὰ ὅποια ἀναπληροῦσι τὰ
ἔλλειποντα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἔλλειποντα ταῦτα εἴναι πολλή, δι-
τυντο καὶ τὰ ἀποσιωπητικά ταῦτα εἴναι τόσα, ὅσα οὐδεὶς μ-
χρι τοῦδε μιτεγγείρειθεν: 146 εἴνεις δόλοι οἱ στίχοι τοῦ ἀσμάτος
ὑπὲρ τὰ τριχιόστια διαποσιωπητικά προσκαλοῦσι τὸν ἀνιγνω-
στὴν νὰ συμπληρώσῃ οἰκοθεν τὰ ἀποσιωπώμενα, ἥτοι τὰ ἔλλειπ-
τα, ἀφατα, ἀνέκφραστα, ἀνερμήνευτα. Οἱ ποιητὴς δηλούντι
χει ἐν ἑκατῷ ὥκεανὸν δόλον ποιητικῶν ἰδεῶν, ἐννοιῶν, αἰσθημά-
των καταλ., ἥτοι ὥκεανὸν ποιήσως: ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀνθρωπί-
γλώσσα δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ εἰκῇ ἀτελῶν καὶ ἀτελέστατων
ἢ μόνον ἐλάχιστον φρέρος τῆς ποιησεως ταῦτης. Έάν λοιπὸν
ἀνιγνώστεις εὐρίσκει τὰ πράγματα συγκεχυμένα, ἀσυνάρτητα
παρχίλογα, περιχώδη, δὲν πταιεὶ ὁ ποιητὴς, ἀπαγεῖ τὴν βλ-
οσφυίαν: ἀλλὰ πταιεὶ κατὰ πρώτον μὲν λόγους ἡ γλώσσα,
εἴναι ανιγνώσης νὰ εργάσηται πλήρη καὶ ἀρτίκην ἢ ποίησει την
τοικοδού, κατὰ δεύτερον δὲ λόγουν, πταιεῖ ὁ ἀνιγνώστης, -ρος
δὲν εἴει ἀρκετὴν ἀγνοίαν καὶ εὐφύέν, ὥστε ὅμως ἴδεται
ποσιωπητικά, ἀμα σπλ. ἰδών ἔνα δύνηχε ἡ μίαν οὐρὰν μόνην,
συνεικόση καὶ νὰ μαντεύει ἐξ αὐτῶν τὸ δόλον τέρκη τῆς ποι-
σεως, ὅπερ ὑπάρχει μὲν ἐν τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ δὲν δύναται
οχνερωθῆ διὰ γλώσσης ἀνθρωπίνης, μόνον δὲ ὁ ἀγγίνους ἀν-
γώττας δύναται: γὰ τὸ ἴδεται ἐποπτικῆς καὶ μηγετεύτικῆς διὰ τ-

δικυοίας του! Ή ἀποσιώπησες εἶνα σχῆμα λόγου ἐκ τῶν σπανιωτάτων, κυρίως μὲν ἔπτορικὸν, σπανιώτατα δὲ καὶ ποιητικόν. Εἶνε δὲ τόσον σπάνιον, ὅτε ἐμὲν Ὅμηρος δὲν τὸ μετεχειρίσθη ποτὲ, δὲ δὲ Βιργίλιος ἀπαξί μόνον, κακί^τ δέσον ἐνθυμούμεθι, εἰν τῷ πολυθρυλλήῳ « *Quos ego!* » Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀποσιωπητικὰ ἡσαν ἄγνωστα εἰς ὅλους τοὺς ποιητὰς ὅλων τῶν ἑθνῶν καὶ ὅλων τῶν αἰώνων. Μόνον ή νεωτάτη διωματική σχολὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἑθνῶν, ἀρχηγούντων τῶν Γάλλων, προήγαγε κυρίως εἰς φόν; τὰ ἀποσιωπητικὰ, τὰ διοῖκα μετεχειρίσθην καὶ ἄνευ τοῦ σχήματος τῆς ἀποσιωπήσεως, ὡς ἀνεξάρτητον εἶδος βωβῆς τινος καὶ ἀλάχου ποιήσεως. Εκτοτε τὰ σκεπτικά ταῦτα κατεπλημμυρταν τὴν ψυσθορέωμαντικὴν ποίησιν, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ δύναται νὰ δνουμασθῇ προσφέστατα « ποίησις τῶν ἀποσιωπητικῶν. » Τὰ βωβᾶ καὶ ἄλλα ἀποσιωπητικὰ εἶνε διὰ τὴν ποίησιν, διὰ την εἶνε διὰ τὴν ἀνθρωπίνην γλωσσαν οἱ μορφάσμοι καὶ αἱ χειρονομίαι ή τῶν χωφαλάλων, ή τῶν νηπίων καὶ παλιμπαίδων γερόντων. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀποσιωπητικὰ, καὶ τὰ συνακόλουθα καὶ συμφυά τούτοις ἐπιφωνήματα καὶ ξεφωνητὰ καὶ μορφάσματα καὶ χειρονομήματα, ὥπως διὰ τὸν κατὰ μέρος ἀνθρώπον ἀναφαίνοται κυρίως ἐν τῇ παιδικῇ καὶ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, καὶ παριστάνουσιν ή τὴν ἀπὸ τῆς ζωίκης ἀλογίας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λογικότητα καὶ λογιστικὰ μεταβατικὴν περίσσον τοῦ ἀνθρώπου ή τὴν ἀπὸ ταῦτης εἰς ἐκείνην ἐπιστροφὴν κτί ἐπανάπτωσιν, οὕτω καὶ διὰ τὴν ποίησιν εἶνα σύμπτωμα ἀπεκραγνώριστον ή ἀτελεῖον καὶ ἀνικάνου νηπιότατος ή ἐσχάτης καὶ ἀνιάτου παρεχαμῆται.

Ταῦτα δῷμήθημεν νὰ γράψωμεν, ὅχι διὰ νὰ διορθώσωμεν τὸν ποιητὴν, πρᾶγμα ἀκατόρθωτον εἰς τὴν ἡλικίαν του, ἀλλὰ διὰ νὰ διδάξωμεν καὶ προφυλάξωμεν ἀπὸ τοῦ κρητικοῦ τὴν νέαν ποιητικὴν γενεάν, ἥτις τρέχει ἀκάθεκτος ὀπίσσω αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ διέτι εἰ: τὴν ἀποστολὴν τῆς νεοελληνικῆς ποίησιν ἐποδέδομεν μεγίστην σπουδαιότητα καὶ σημασίαν, καὶ διέτι ἀπελπισθέντες πλέον ἀπὸ τῆς ἀνιάτως διεφθιρμένης πολιτεικῆς, εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰ νεοελληνικὰ ἐν γένει γράμματα ἀνέβεσσαμεν ὅλα; τὰς περὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν μέλλοντος ἐλπίδας. Ἀλλ᾽ ἡ ποίησις αὕτη τρέχει κατὰ κρητικῶν τόσῳ μᾶλλον ἐκάθετος, ὅπως πλέον ἀνθύστρωτον εὑρίσκει τὸν δλοτεκρήν πρὸς αὐτούς κατήφορον. Διὰ τοῦτο ἔργον φιλοπάτριδος συνειδῆσεως ἐκρίναμεν νὰ μὴ σιωπήσωμεν, ἀλλὰ νὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς ἀποπλανωμένους ἀλλήλησιν, ἐὰν αὐτοὶ εἶνε οἱ πλανῶμενοι. Εἶχαν δην πλανῶνται οὗτοι, ἐὰν δὲν πλανῶνται ὁ κ. Βαλκαρίτης καὶ οἱ σοφοὶ καὶ ἄστοφοι ἐπευφημηταὶ καὶ στεφκνωταὶ καὶ μιμηταὶ αὐτοῦ, ἀλλ ὁ γράψας τὴν ἐπίκρισιν ταῦτην, τότε οἱ κακλίτεροι ἂς καταδεξάσσοι, τὴν ἡμετέρην πλάνην, λέγοντες τὰ κακλίτερα. «Τὸ δὲ εἴ-
γε τῶν συνθέσουσαν.

Εγ. . . τη 21 Απριλίου 1872

Τ. F.—Εἶχομεν γράψη τὰ ἀνωτέρω, ὅτε ἀνέγνωμεν ἐν νεωτέρῳ νινὶ φύλακι τοῦ «Μέλλοντος» καὶ τὸ πρότι τὸν παιητήν εὐχριστήριον ἔγγραφον, ὃπερ αὐθιμερὸν συνελθοῦσα ἡ Σύγκλητος συνέταξε μετά τῆς Πρυτανείας καὶ ἐπέστειλε πρὸς τὸν πουητήν. Ἰδοὺ πῶς ἀρχίζει τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἔγγραφον, τὸ ὅποιον ἐπισφραγίζει μοναδικῶς τὰ μοναδικὰ ἕπη καὶ ἔκματα τῶν ἀποκαλυπτηρίων.

αὶ Ποιητὰς

«Ἀποδεχθεὶς τὴν αἴτησιν τῆς πρωτανείας, ὅπως προσαγορεύσῃ σης τὸν ἀνδριάντα, οὐκ ἡ Ἑλλὰς δεπάναις, κατ. κατ.

Εώς σᾶς φχίνεται, Κ. Συντάκτα, ή προσφύνησις αύτη «ποιει τὰ» ἐν ἐπισήμῳ ἔγγραφῳ δημοσίες καὶ σοβαρῇ; ἀρχῆς; Άνων τιρεζήτως ή ἵστορια θέλει κατατάξῃ αὐτὴν πλησίον μόνης της ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ὀχλοκρατίας καὶ τρομοκρατίας «Citoyen! Αλλὰ διὰ νὰ φθάσωσι τὰ δημότικα γράφεται τῶν Γαλλών εἰς την σημείον τοῦτο, ἔπειτε πρότερον νὰ ἀναστατωθῇ ὅλος δ κόσμος. Φχίνεται λοιπὸν, διτο τὸ ἀποκαλυπτήριον ἀσυκ τοῦ Κ. Βαλκανίου ἐπενήργησεν ἐπὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχόντων ὡς ἄλλοτες ὀχλοκρατικὲς Καικίας, καὶ ἀφ' οὗ ἀνέτρεψε τοὺς νόμους της φύσεως καὶ τῆς λογικῆς, ἀνέτρεψε καὶ τοὺς νόμους, οὔτινες δεῖ πουσιν τὴν γλωσσαν τῶν δημοσίων ἔγγραφων. Ταῦτο πιθανόλογούσι καὶ τὰ ἐπόμενα, ἀτινχ φχίνονται γεγραμμένα ὑπὸ τηράτος δεινῆς τινος καὶ παρενθύρου ποιητικῆς οἰστοηλασίας ήτις ἀναντιρρήτως μετεδόδη εἰς τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς ἀρχοντας ἀπὸ τοῦ παρενθύρου ἀσματος. Ή πρυτανείχ, καθ' ἀλλαγὴν ὁ Κ. πρύτανις, ἀπειρύθινε πράξ τὸν ποιητὴν τὴν «αλτησιν προσαγορευση τὸν ἀρδιάρτα (;) ! Άλλ' ή προσαγέρευσις τοῦ ἀνδριάντος εἶνε, νομίζομεν, σχῆμα λόγου ποιητικὸν, τὸ διπολὸν ἀνήκει τὸν ποιητὴν νὰ μεταχειρισθῇ, ἀν τὸ ἔγκρινθ ἐντολὴ δὲ ἐπίσημος καὶ ἀντὶ τῆς πρυτανείχ πρὸς τὸν ποιητὴν νὰ κροσσαγορευεῖσῃ τὸν ἀρδιάρτα, εἰνέ τι καὶ τοῦ ἀστείου ἀστείωτερον. Καὶ ἀλλιθῶς, ἐξην ή Πρυτανεία καὶ ή περὶ αὐτὴν ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλιτο, ποπορχεύει ζόσιον τελετὴν πανεπιστημιανὴν ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει ἀρδιάρτου, καὶ εἴργυν καὶ ἀσκοπούν τοῦ μαλαντοῦ νὰ λαχίστηρα τὸν πειστραν τρύγον ἑτορος η ποιητος ἐνόπιος καὶ οὐρανον τρυπαν οὐρανον τοῦ μαλαντοῦ ποιητος νον ἀνδρον ποιητος, μα κας Μενον ποιητος η νὰ γελάστηρος η νὰ κλαυστηρ.

(Ἐκ τῆς ἐν Τσεργέστη Ἑλληνικῆς Ἐφημερίδος «Ημέρα» τῆς Μαΐου 1872 ἀριθ. 870).